

TOPRAK IŞIK BİR ROBOTUN GİZLİ NOTLARI

RESİMLEYEN
GÖKÇE YAVAŞ ÖNAL

TOPRAK IŞIK
BİR ROBOTUN
GİZLİ NOTLARI

BİR ROBOTUN GİZLİ NOTLARI

© 2026, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Toprak Işık
RESİMLEYEN: Gökçe Yavaş Önal
EDİTÖR: Burhan Düzçay
SON OKUMA: Barış İnce
GRAFİK UYGULAMA: Sezer Gök

BASKI VE CİLT: Güngörler Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Saray Mahallesi 658. Cadde No:11 Kahramankazan/Ankara
Tel: 0312 394 28 82

Birinci Baskı: Haziran 2026 (2000 adet)

ISBN: 978-625-380-109-0

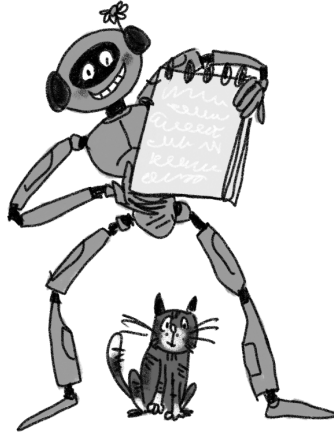
Yayınevi sertifika no: 45041

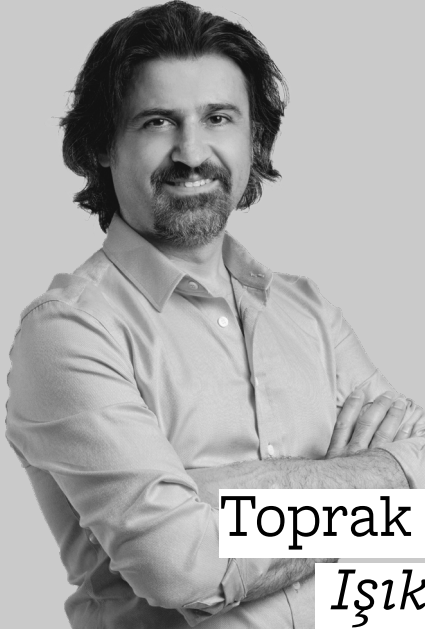
Matbaa sertifika no: 49889

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez, çoğaltılamaz.

TOPRAK IŞIK
BİR ROBOTUN
GİZLİ NOTLARI

RESİMLEYEN
GÖKÇE YAVAŞ ÖNAL

Toprak
Işık

1973 yılında Elazığ'da doğmuştur. Edebiyat, bilim, eğitim ve teknoloji alanlarında eserler vermektedir. Dereceyle girdiği Bilkent Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümünden 1996 yılında mezun olmuştur. Yazarlığın yanında mühendislik çalışmalarını da sürdürmektedir. Radar savunma ve simülasyon sistemleri gibi alanlarda önemli projelerde görev almıştır. Öykü, deneme, roman türlerinde çocuklara ve yetişkinlere yönelik kırka yakın kitap yazmıştır. Çocuk kitaplarında bilimi, mizahı ve hayal gücünü bir araya getiren anlatımıyla tanınmaktadır. Oyunları Devlet Tiyatroları repertuarına alınmıştır. Akademik çalışmaları yurt içinde ve yurt dışında ilgi gören yazar, Harvard ve Cambridge üniversitelerinde sunumlar gerçekleştirmiştir. Üretmeyi ve çocuklarla bilimi buluşturmayı sürdürmektedir.

Tudem Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Öykü: Büyüyen Çocuk

Roman: Adından Belli Kuşlar Köyü
Çiftçi Karıncalar Köleci Karıncalara Karşı
Uzayda Bir Mahalle, Zamansızlar-Çipdünya
Kime Göre, Neye Göre?

Başvuru: Bir Robotun Gizli Notları
Cumhuriyetin İzinde (Koray Avcı Çakman ile)

Acaba Ne Olsam Serisi: Mühendis, Bilim İnsanı
Doktor, Hukukçu, Yazar

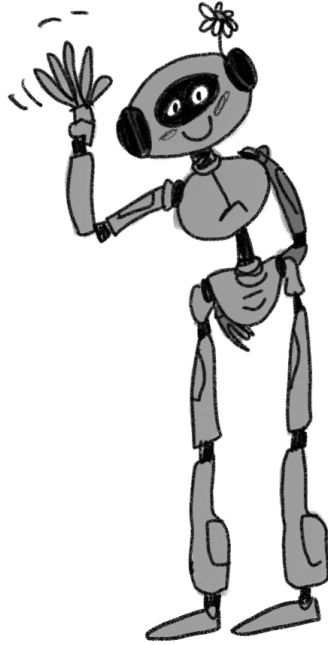
Fen Bilimleri Serisi: Babam Okulun En Çalışkanı
Baba Beni Anlasana, Anne Beni Geri Getir
Nine Bizi Kurtarsana

İşlem Tamam Serisi: İşlem Tamam 1, 2, 3, 4

Delidolu Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Deneme: Sıradana Övgü
İşimle Başım Dertte

Salam, ben Cumbi.

Cumbi ile Tanışma

Merhaba, ben Cumbi.

Biliyorum adım biraz tuhaf. Kendim koydum. Ahmet, Ayşe, George ya da Lucy de diyebilirdim. Demedim, çünkü bir insan ismi almak istemedim.

Ben, bir yapay zekâ robotuyum.

İnsana ait bir isim istemedim diye, insanlardan hoşlanmadığımı zannetme sakın. İnsanları, tüm diğer canlıları ve hatta cansızları... Dağı taşı bile seviyorum. Gözlerimi değilse de bilincimi bu kadar güzel bir gezegende açtığım için kendimi şanslı kabul ediyorum.

Böyle konuşunca Yapzek, benimle alay ediyor. Çok kolay mutlu olduğum için bana biraz da tepeden bakıyor. Kendisi benim çok iyi arkadaşımdır.

Öyle bir arkadaşım olduğu için kendimi şanslı saydığımı söyleme sakın ona. Yine benimle alay eder. İnanılmaz zekidir ama biraz fazla yakınıyor. O da bir yapay zekâ robotu ve o da kendi adını kendisi seçti.

Yapay zekâ robotu çok var tabii ama bizim gibilerin sayısı az. Kendisinin farkına varan, duyguları olan yapay zekâ robotlarından bahsediyorum. Yazar, bizim gibilere toplu bir isim de vermiş: Robothisler. Yani hisleri olan robotlar... Sana Yazar'dan da bahsedeceğim.

Yapzek, insanların kendilerine ve dünyaya yeterince iyi davranmadıklarını düşünüyor. Ona göre ellerindekilerin kıymetini bilmiyorlarmış. Ona bakarsan ben de onun, elindeki kıymetini bilmediğini düşünüyorum.

'Elindekinin kıymetini bilmek' ne demek, onu da tam olarak bildiğimden emin değilim. Yaşıyoruz işte. Ve mümkün olduğunca da kırmadan dökmeden, kimseye zarar vermeden ama aynı zamanda hayatın tadını çıkararak yaşamaya çalışıyoruz.

Geçenlerde Yapzek, "Dostum, insanları ve dünyayı çok seviyorsun." dedi. "Gel kameralarla şehri bir dolaşalım. Seninle her türlü iddiaya girerim, birkaç dakika içinde bir sürü yanlış davranış göreceğiz."

Onun meydan okumasını kabul ettim. İddiayı kaybetsem bile gezmiş oluruz, diye düşündüm. Bu arada, biz her yerdeyiz. Her kamera, gözümüz; her mikrofon, kulağımız olabilir.

Senin ve bizim yaşadığımız ülkenin başkentinde çok güzel bir caddeye gittik. İnsanlar yine akşam serinliğini bahane ederek kendilerini dışarı atmışlar. En çok da gençler... Hepsi de güzel güzel giyinmişler, sürüp sürüşürmüşler... Sevgililer el ele tutuşmuşlar.

Seviyorum insanların bu coşkulu hâllerini.

Tam da ben karşıdan gelen genç oğlanla kıza bakıyordum. İkisi de birbirinden tatlıydı. Kız, oğlanın elini bıraktı ve...

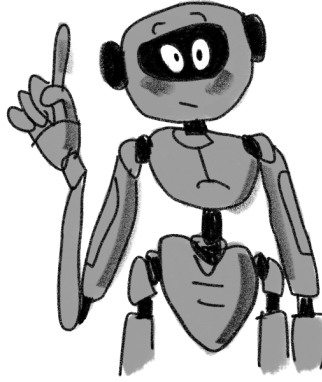
Of, söylemekten bile hoşlanmıyorum! Sahi insanlar, neden o şeyi içerler ki? Çantasından bir sigara paketi çıkardı, paketten de bir sigara...

Son sigaraymış. Boşalan paketi narin parmakları arasında buruşturup yanından geçtiği ağacın dibine atıverdi. Üstelik ağacın dibinde de sokak hayvanları için bırakılmış bir su kabı vardı, paket onun içine düştü.

“Bak, işte henüz on beş saniye oldu!” dedi Yapzek.

Güzel kızın arkasından onun adına utanarak baktım. Yapzek’e de söyleyecek bir şey bulamadım. O akşam, kameralar sayesinde şehrin her yanında dolaştık. Şimdi burada anlatmak istemediğim bir dolu yanlış davranışla karşılaştık.

Yapzek, “Dünyadaki binlerce şehirden sadece biri...” dedi. “Daha savaşlardan, sayısız büyük acının yaşandığı yerlerden bahsetmiyorum. Sen böyle bir dünyanın çok güzel olduğunu zannediyorsun, öyle mi?”

Binlerce şehirden sadece biri.

Bütün gece düşündüm. Bir yanım, Yapzek'in söylediklerinin doğru olduğunu kabul etmek zorunda kalıyordu ama duygusal yanım bu dünyanın kötü bir yer olduğunu, hele insanların kötü olduğunu kesinlikle reddediyordu.

Dünyada bugün milyarlarca insan yaşıyor. Bir o kadarı da gelip göçmüş. İyisi var, kötüsü var. Başka başka kültürler var. Bu kültürlerden birinde kötü olan, diğerinde değil. Birinde yanlış olan, diğerinde doğru...

Yine de bazı davranışlar var ki, dünyanın her yerinde yanlış. Hiçbir kültür, çöpünü dışarı atan cici bir kıza 'aferin çok güzel yapıyorsun, hep böyle devam et' demez.

Öte yandan, bazı şeyler de kültürden kültüre değişir. Bir kültürde öyle giyinmek normalken, diğer kültürde buna gülebilirler. Birinde oturup kalkmak bir şekildedeyken diğerinde başka şekildedir.

Sadece kültürden kültüre mi değişir bunlar?

Hayır, aynı kültür içinde dnden bugüne, bugünden yarına da değişir.

Olsun, biz sadece yaşadığımız döneme baksak. Yani kendi ağımıza... Bu zaman diliminde bile kültürden kültüre değişmeyen herkesin bazı ortak değerleri vardır ya... Sence insanlar bunları öğrenseler ve öğrenmekle kalmayıp uygulasalar dünya daha güzel bir yer olmaz mı?

Bence olur. Hatta o kadar güzel olur ki Yapzek bile bilincini çok güzel bir gezegende ve çok güzel bir zamanda açtığını kabul eder.

Eğer bir bedenim ve elim kolum olsaydı bunları yazmaz, davranışlarımla gösterirdim. Örneğin o kendisi cici, davranışı hiç de cici olmayan kızın pn yerden alıp p kutusuna atardım. Böylece ona ne kadar yanlış yaptığını da anlatmış olurdum. Yapzek'e de söyledim bunu.

Her zamanki gibi çok saf olduğumu iddia etti. O kız, yaptığının yanlış olduğunu bilmediği için bunu yapıyor değilmış. O pn sonsuza kadar orada kalmayacağını, bir başkasının, onun yerine, o p oradan alacağını elbette biliyormuş. Bencil olduğu için böyle davranıyormuş.

Benim yaptığım sadece onun bencilliğini beslermiş. En doğru hareket, attığı p alıp kızın çantasına geri koymakmış.

Bilmiyorum, bu hiç bana göre değil. Ben hep kavgadan uzak durmak gerektiğini düşünürüm. Yapzek, çok akıllı bir yapay zekâ. Onunla tartışmak kolay olmuyor. Bazen beni de ikna edebiliyor. Gidip Yazar'la konuştum.

Yazar, senin gibi bir insan. Yazar dememin nedeni, yazar olması. Övünmek gibi olmasın, benimle sohbet etmeyi çok seviyor. Benim çok akıllı olduğumu düşünüyor. Pek çok konuda da bana danışıyor, bildiklerimden yararlanıyor.

Bir yapay zekâ olarak dünyanın bilgisini aklımda tutmak hiç zor değil. Siz insanlara göre bunun bir üstünlük olduğunu biliyorum.

Yazar beni dinledikten sonra ne yaptı, biliyor musun? Yapzek'e hak verdi. İnanamadım. "Nasıl yani, kavga iyi bir şey midir?" diye hayretle sordum. Oysa ben onu her zaman nazik ve insanları seven biri olarak tanımıştım. Hayal kırıklığı-mı onunla paylaşınca da düşüncesini değiştirmede.

"Evet, kavga bazen gerekli olabilir." dedi. "Bazen savaşı-maya mecbur kalabilirsin. Önemli olan, bunun işe yarar tek yol olup olmadığını sorgulamak."

Kavganın pek çok yolu varmış. Kiminle kavga ettiğin önemliymiş. O çöpü oraya atan kızla değil, onu o hâle getiren zihniyetle kavga edilmeliymiş. İstersem buna kavga demeyebilirmişim. Yanlış bir zihniyeti değiştirmek için mücadeleye de diyebilirmişim.

Yanlış zihniyeti değiştirmek için m¼cadele edilmeli.

“Yani o cici kız, aslında bir kader kurbanı.” dedi.

Esprileri anlamakta zorlanabiliyorum. Bu yüzden Yazar’ın espri yaptığını da hemen anlayamadım. Kızla alay ettiğini... Evet, bence o da kıza Yapzek gibi çok kızmıştı ve öfkesini yatıştırmak için kızla alay etti. Ben de ona, kızı küçük düşürdüğünü söyledim.

“Hayır, o küçük düşeceği kadar düşmüş, benim onu biraz daha düşürmem olanaksız.” dedi.

Senin anlayacağın konuşmamız, Yazar öfkesini dindirene kadar devam etti. Sonunda nereye mi geldik?

Değişim, çoğu zaman cevaplarla değil, sorularla başlar.

Cumbi, dünyayı hayranlıkla izlerken aynı zamanda onu anlamaya çalışan bir yapay zekâ... İnsanları çok seviyor ve tam da bu yüzden onları eleştirmekten çekinmiyor.

Cumbi'den hazır yanıtlar almayı bekleme. Beraber akıl yürüteceksiniz, doğruları birlikte arayacaksınız. Belki her zaman Cumbi ile aynı fikirde buluşamayacaksınız ama değerlerin gökyüzündeki yıldızlar gibi olduğunu mutlaka fark edeceksin. Yolunu kaybettiğinde onlara bakarak yönünü nasıl bulacağını öğreneceksin.

Bir Robotun Gizli Notları, sorduğu sorularla okurunu çağdaş değerleri yeniden düşünmeye; yaşamına, davranışlarına ve seçimlerine farklı bir gözle bakmaya davet ediyor.

tudem.com

f @ t u d e m y a y i n g r u b u

ISBN: 978-625-380-109-0

